

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 31 januari 2017
Portefeuillehouder(s) : wethouder Koster
Portefeuille(s) :
Contactpersoon : S. van de Gein/ A. Bolsenbroek
Tel.nr. : 06-14340241
E-mailadres : gein.s@woerden.nl, bolsenbroek.a@woerden.nl

Onderwerp:

Opstellen lokaal inclusiebeleid
Uitnodiging deelname voorbereidingsgroep, thematafels & werkconferentie Woerden Inclusief

---

Kennisnemen van:

Op 5 april dienden D66 en Progressief Woerden een motie in 'Opstellen lokaal Inclusie Beleid'. Het college heeft hieraan gevolg gegeven door werk te maken van een beweging gericht op een Woerdense samenleving. Een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Gekozen is voor een cocreatieve werkwijze, waarin inwoners, ondernemers, scholen, clubs & verenigingen, maatschappelijke organisaties, beleidsadviseurs & mogelijk ook raadsleden samen optrekken. In de bijlage vindt u het voorstel 'Routeplan Woerden Inclusief' om de werkwijze concreet handen en voeten te geven. Daarnaast nodigen we u graag uit om deel te nemen in de voorbereidingsgroep (3-4 raadsleden) van Woerden Inclusief, de thematafels en brede conferenties van Woerden Inclusief.

Inleiding:

Op 5 april dienden D66 en Progressief Woerden een motie in 'Opstellen lokaal Inclusie Beleid'. Het college heeft hieraan gevolg gegeven door werk te maken van een beweging gericht op een Woerdense samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Sinds half oktober is Anouk Bolsenbroek als projectleider actief. Haar taak is het organiseren van een beweging richting inclusie in Woerden en om in cocreatie van inwoners, bedrijven, scholen, clubs & verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente te werken aan een Plan van Aanpak dat eind maart klaar zal zijn.

Wat gebeurde er tot nu toe?

In oktober en november zijn er veel verkennende gesprekken geweest over inclusie, met inwoners, scholen, clubs & verenigingen en bedrijven uit Woerden, beleidsadviseurs, raadsleden en wethouders. Ook zijn we aan de slag gegaan met visieontwikkeling rond sporthuisvesting, onderwijs en huisvesting, gebiedsgericht werken, openbare ruimte en 2^e lijns ondersteuning. Voor een deel was dit in het kader van de reis naar Steinhagen die 16 november heeft plaatsgevonden.

Route

De afgelopen tijd zijn er ook gedachtewisselingen geweest met inwoners, de opstellers van de motie en mensen van het gemeentehuis over een mogelijke route om tot zo'n plan van aanpak te komen. Gekozen is voor een cocreatieve werkwijze, waarin inwoners, ondernemers, scholen, clubs & verenigingen, maatschappelijke organisaties, beleidsadviseurs & raadsleden samen optrekken. In de bijlage vindt u het voorstel 'Routeplan Woerden Inclusief' om de werkwijze concreet handen en voeten te geven.

Kernboodschap:

Via een proces van Luisteren en Verkennen, een interviewonderzoek, cocreatieve thematafels, een inclusie scan van het beleid, een werkconferentie en een proces van lerend organiseren zal worden gekomen tot een Routekaart Woerden Inclusief (Lokale Inclusie Agenda) die eind april klaar zal zijn.

Uitnodiging deelname voorbereidingsgroep Woerden Inclusief

Als onderdeel van Woerden Inclusief zal een voorbereidingsgroep actief zijn met mensen vanuit verschillende richtingen: inwoners, leden van de gemeenteraad, mensen uit het onderwijs, ondernemers, belangenbehartigers, verenigingen en supportorganisaties. We komen in totaal drie keer bij elkaar. De voorbereidingsgroep geeft het proces van Woerden Inclusief mede vorm door de inzet van haar kennis en contacten in Woerden voor bijvoorbeeld de interviews of de thematafels. En kijkt vooral ook kritisch mee ook door kritisch mee in het proces en de resultaten van Woerden Inclusief, zoals het verslag van het interview onderzoek en het concept van het Plan van Aanpak. We nodigen graag drie of vier raadsleden uit om deel uit te maken van de voorbereidingsgroep van Woerden Inclusief.

Uitnodiging Thematafels & Werkconferentie

Ook bent u van harte uitgenodigd om deel te nemen aan de thematafels en werkconferentie van Woerden Inclusief. Aan elk van de Thematafels kunnen zo'n 2 a 3 raadsleden deelnemen. De brede werkconferentie is breed toegankelijk. Ze zullen plaats vinden op:

Thematafels

1. Inclusief Onderwijs: woensdag 21 februari 2017 19.30 – 21.30 uur
2. Cultuur, vrije tijd & Sport: woensdag 8 maart 2017 19.30 – 21.30 uur
3. De Inclusieve Arbeidsmarkt: maandag 13 maart 2017 19.30 – 21.30 uur
4. De Inclusieve Buurt: maandag 20 maart 2017 19.30 – 21.30 uur

Brede werkconferentie

Dinsdag 28 maart 2017 15.00 – 18.30 uur

Financiën:

De uitvoering zoals hierboven opgenomen past binnen het hiervoor begrote bedrag voor inclusie

---

Vervolg:

Mocht u willen deelnemen aan de voorbereidingsgroep en/of meerdere van de thematafels, geeft u dat graag even door aan: Anouk Bolsenbroek, bolsenbroek.a@woerden.nl

Bijlagen:

1. Routeplan Plan van Aanpak Woerden Inclusief, corsanummer:17i.00316

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Routeplan Plan van Aanpak Woerden Inclusief!

Anouk Bolsenbroek

Woerden, 8 december 2016

Routeplan Plan van Aanpak Woerden Inclusief

Planning half oktober 2016 – maart 2017

Sinds dit najaar werkt gemeente Woerden aan een beweging en een Plan van aanpak Inclusief Beleid. Gericht op een Woerdense samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen.

Aanleiding was de motie opstellen lokaal inclusie beleid van de gemeenteraad van 5 april 2016.

Sinds half oktober ben ik, Anouk Bolsenbroek, actief als projectleider Inclusiebeleid. Mijn taak is het organiseren van een beweging richting inclusie in Woerden en om in een cocreatie van inwoners, bedrijven, scholen, clubs & verenigingen, maatschappelijke organisaties en de gemeente te werken aan een Plan van Aanpak dat eind maart klaar zal zijn.

Wat gebeurde er tot nu toe?

In oktober en november zijn er veel verkennende gesprekken geweest over inclusie, met sleutelfiguren uit Woerden, beleidsadviseurs uit de teams Sociaal, Vergunningen, Realisatie & Beheer en Huisvesting, met raadsleden en Wethouder. Ook zijn we aan de slag gegaan met visieontwikkeling rond sporthuisvesting, inclusief onderwijs en huisvesting, gebiedsgericht werken, werk & inkomen, openbare ruimte en 2^e lijns ondersteuning. Voor een deel was dit in het kader van de reis naar Steinhagen die 16 november heeft plaatsgevonden.

Route

De afgelopen tijd heb ik met inwoners, de opstellers van de motie en mensen van het gemeentehuis van gedachten gewisseld over een mogelijke route om tot zo'n plan van aanpak te komen (zie de foto op de voorkant). In het onderstaande het voorstel om de werkwijze concreet handen en voeten te geven.

Voorstel

Het voorstel is om in maart als reactie op de motie tot een plan te komen (Lokale inclusie agenda) voor een meerjaren aanpak gericht op het stapsgewijs groeien naar een inclusieve samenleving in Woerden.

Dit voorstel bevat een beschrijving van ingrediënten voor de route. De route is tweeledig. Enerzijds gaat het om het creëren van een beweging, anderzijds om een gerichte planning voor het verzamelen van input voor het Plan van Aanpak voor Woerden Inclusief. Deze route is niet dwingend. Steeds wordt gezocht naar hoe de huidige beleidsontwikkeling en de route richting inclusief beleid elkaar zo goed mogelijk kunnen versterken.

Bij elk van de ingrediënten staat ook de tijdsinvestering weergegeven. Gestreefd wordt naar betrokkenheid van zoveel mogelijk mensen met een relatief kleine tijdsinvestering. Voor enkelen die actief betrokken zijn bij het organiseren van thematafels en werkconferentie zal de tijdsinvestering wat groter zijn.

Wat is inclusie?

Inclusie betekent toenemende participatie van elk individu in de samenleving, ongeacht culturele achtergrond, leeftijd, taal, gender, status, talenten en beperkingen. De Inclusieve samenleving is een samenleving waaraan iedereen optimaal kan deelnemen.

Inclusie betekent iets anders dan integratie, waarbij individuen worden bijgespijkerd om in een specifieke samenleving, school of werkplek deel te nemen. Hier gaat het om de omgekeerde beweging. Werken aan een inclusieve samenleving betekent het gezamenlijk vormgeven aan een samenleving, scholen, wijken, clubs en arbeidsmarkt waar iedereen optimaal kan deelnemen. Dat betekent een voorbijgaan aan doelgroepen beleid.

Over de wijze waarop inclusie invulling krijgt in werk & inkomen, onderwijs, vrije tijd, wijkontwikkeling, vormgeving van de openbare ruimte of het persoonlijke leven is veel geschreven. Het is een divers veld met veel verschillende bronnen.

Ontwerpprincipes

Hoe kun je werken aan een inclusieve samenleving op een manier waarop je de waarden van inclusie gelijk in praktijk brengt? Met elkaar formuleren we tijdens Woerden Inclusief een aantal ontwerpprincipes. Voorbeelden van die principes kunnen zijn:

1. *Starten vanuit het leven van mensen*

Er wordt direct maatschappelijke waarde gecreëerd door te werken aan *concrete initiatieven* op het niveau van de dagelijkse levenssfeer: de klas, de club, buurt of werkvloer.
2. *Inclusie in brede zin*

Een brede visie op inclusie waarbij het gaat om toenemende participatie van elk individu in de samenleving, ongeacht culturele achtergrond, leeftijd, taal, gender, inkomen, talenten en beperkingen.
3. *Co-creatie van inclusieve initiatieven door inwoners, maatschappelijke organisaties ondernemers, en gemeente.*

Inclusief procesontwerp, een grote diversiteit aan inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers werkt in cocreatie aan visie, ontwerp en uitvoering van de plannen.
4. *Van praktijk naar beleid*

Vanuit een inventarisatie op de inclusieve realiteit in Woerden, via ontwerp & ontwikkeling van nieuwe initiatieven (lerend organiseren) komen we tot nieuw beleid.
5. *Stapsgewijs groeien in inclusie*

Het gaat om een meer aanpak waarbij steeds nieuwe prioriteiten worden gesteld.

Ingrediënten Routeplan en voorstel tot planning Woerden Inclusief!

December 2016 – april 2017

Planning ontwikkeling Routekaart/Plan van Aanpak Woerden Inclusief!	dec. '16	jan. '17	feb. '17	mrt. '17	apr. '17
Luisteren & Verkennen	x	x			
Vorbereiding interviews, Quickscan, Thematafels, etc.	x	x			
Vorbereidingsgroep		x	x		x
Interne werkgroep		x		x	x
Quickscan Inclusieve gemeenten			x	x	
Interview onderzoek	x	x	x		
Thematafels			x	x	
Brede Werkconferentie				x	
Communicatie	x	x	x	x	x
Workshop lerend organiseren				x	
Schrijven Routekaart Woerden Inclusief					x
Feedbackronde					x

Luisteren & Verkennen

Verkennende gesprekken met inwoners, maatschappelijke organisaties en/of sleutelfiguren in Woerden, met beleidsadviseurs, bestuurders, leidinggevenden etc. Verkregen informatie kan worden meegenomen in de resultaten van het interviewonderzoek. Daarnaast komen er uit deze verkennende gesprekken verschillende initiatieven voort. Ook worden er alvast contacten gelegd met mensen die mee willen doen aan de interviews/thematafels.

Vorbereidingsgroep Woerden Inclusief

De voorbereidingsgroep bereidt het ontwikkelproces van Woerden Inclusief inhoudelijk voor. Ze is samengesteld uit een diverse groep van ongeveer 15 inwoners en vertegenwoordigers uit maatschappelijke velden: onderwijs, werkgevers & ondernemers, vrije tijd, buurtinitiatieven, winkeliers/horeca, toegankelijkheid/vervoer, ondersteuning, belangenorganisaties, beleidsadviseurs (1) en raadsleden. Zij komen in totaal drie keer bij elkaar om:

- Het thema 'Inclusieve Samenleving' inhoudelijk te verkennen.
- Kennis te nemen van het ontwikkelproces, feedback te geven en te adviseren om het proces te verrijken.

- De interviews voor te bereiden door suggesties voor sleutelfiguren en gesprekspartners
- De vijf thematafels voor te bereiden door het verkennen en inventariseren van goede voorbeelden.
- Deel te nemen aan één van de thematafel bijeenkomsten. Afspraken maken over voorbereiding en uitvoering.
- Het reflecteren op, en oogsten van, de opbrengst van de Quickscan, thematafels & interviews, als input voor de Routekaart/Plan van aanpak Woerden.
- De tijdsinzet van de leden is: 3 avondbijeenkomsten van +/- 2 uur en bijkomende voorbereidingen (excl. Voorbereiding en aanwezigheid 1 thematafel).

Interne werkgroep Woerden Inclusief

De interne werkgroep bestaat uit een diverse groep van 6 tot 10 vertegenwoordigers van alle beleidsvelden/teams. Zij zullen betrokken zijn bij de organisatie van Woerden Inclusief, zodat zij ook na maart kunnen vormgeven aan het proces.

Zij komen in totaal twee of drie keer 2 uur bij elkaar om:

- Het thema 'De inclusieve samenleving' inhoudelijk te verkennen.
- Een indruk te krijgen van de betekenis van Inclusie voor de diverse beleidsvelden.
- Een overzicht te krijgen van de aanpak van Woerden Inclusief.
- De thematafels mede te organiseren (samen met leden voorbereidingsgroep) en in mindere mate ook de interviews/Quickscan.
- Van gedachten te wisselen over lerend organiseren & veranderen.
- Op basis van alle verzameld materiaal uit de interviews, quickscan en thematafels input te leveren voor de routekaart/Plan van Aanpak Woerden Inclusief.
- Feedback te geven op de concept routekaart en vooruit te kijken. Welke volgende stappen kunnen worden gezet in de vormgeving aan de initiatieven en plannen op de routekaart/Plan van Aanpak?
- Tijdsinzet is 3 x 2 uur per persoon (ieder is daarnaast betrokken bij de organisatie van een thematafel, quickscan bijeenkomsten of de voorbereidingsgroep).

Interviews

Via de interviews wordt het Plan van Aanpak direct vanuit de leefwereld van mensen opgebouwd. Waar lopen mensen tegenaan in hun dagelijks leven? Waar krijgt inclusie al gestalte? Wat vinden mensen belangrijk? Wat willen zij het eerst aanpakken? Een divers interviewteam (extern, o.a. ook mensen met migrantenachtergrond, beperking, etc.) van drie tot zes personen gaat in totaal drie dagen de straat op voor:

- Individuele interviews met inwoners bij mensen thuis
- Interviews met maatschappelijke organisaties: onderwijsinstellingen, sociale dienst, welzijnswerk, cultuur, moskee, ondernemersverenigingen, etc.
- Mogelijk Straat & Plein Interviews: we gaan een dag lang met een team van drie mensen in de stad en in de dorpen op markten, bij winkelcentra, voetbalvelden, wijkcentra, etc. in gesprek met passanten over hun leven in Woerden. Dat levert ons beelden, uitspraken en vooral (levens)verhalen op. Leden van de voorbereidingsgroep, interne werkgroep, raadsleden, collegeleden, e.a. zijn vrij om aan te sluiten.
- Evt. Online verhalen verzamelen: via email & twitter (bijv. hashtag #woerdeninclusief).

Verhalen worden opgetekend en geanonimiseerd en vormen input voor de Routekaart Woerden Inclusief.

- Tijdsinzet: mogelijk is er iemand (een of twee mensen) die kan helpen met het inplannen van de interviews.

Communicatie

Samen met de communicatie adviseurs ontwikkelen we een communicatiestrategie voor Woerden Inclusief (bv. straatinterviews, social media, website, persberichten, etc.). Met aandacht voor inclusieve karakter van communicatie.

- Tijdsinvestering: twee gesprekken + uitvoering.

Quickscan Inclusieve gemeenten

Wat gebeurt er al in Woerden aan inclusieve praktijken/beleidsvorming in de diverse beleidsvelden? Hoe kunnen huidige ontwikkelingen vanuit Woerden Inclusief/de lokale Inclusie Agenda worden versterkt?

- Workshop Quickscan Inclusieve gemeenten (2 uur): in een creatieve werksessie vult een diverse groep beleidsadviseurs en leidinggevenden de Quickscan Inclusieve gemeenten in.
- Brainstormsessie binnen je team. Deelnemers aan de Quickscan organiseren een korte brainstormsessie binnen hun team voor input.
- Writeshop (2 uur): met de schrijvers van deze zelfrapportage kijken we kritisch naar de huidige stand van zaken en de gewenste ontwikkelingen de komende vijf jaar. Getuigt het van durf, lef en visie? Ter plekke schrijven we tweede versie van de zelfrapportage en daarmee de eerste versie van het conceptverslag van de Quickscan.
- Invullen online versie van de Quickscan
- De resultaten uit de Quickscan worden op creatieve wijze uitgewerkt ten behoeve van de Routekaart Woerden Inclusief.
- Tijdsinzet: 2x2 uur, brainstormsessie team, invullen digitale versie Quickscan.

Thematafels

In de vijf thema-avonden diepen 15 – 30 inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente de betekenis van inclusie voor vijf van de belangrijkste maatschappelijke velden verder uit: onderwijs, werk & inkomen, 'Cultuur, vrije tijd & sport', de inclusieve buurt en 'Zeggenschap & Support'. Kennis en inspiratie, het inventariseren van goede voorbeelden uit Woerden en belangrijke ontwikkelpunten staan centraal. Tips worden verzameld voor een routekaart richting een inclusieve samenleving in Woerden. Elke bijeenkomst duurt 2 - 2,5 uur en wordt 's avonds georganiseerd.

Elke thematafel kent de volgende onderdelen:

- Een inspirerende presentatie over inclusie
- Drie of vier inspirerende verhalen (voorbeelden van inclusie) van inwoners & maatschappelijke partners (bv. verhalen van ouders en

leerkrachten, werkgevers en werknemers, voetbalcoaches en teamsporters, etc.)

- Open gesprek over gezamenlijke vragen en kwesties.
- Inventarisatie van tips voor de routekaart Woerden Inclusief!
- Concrete afspraken voor nieuwe initiatieven

Van elke thema-avond wordt een visueel verslag gemaakt. Daarnaast kan er verslaglegging plaatsvinden via film & inwonerjournalistiek, en waar mogelijk inzet van studenten etc.

- Tijdsinzet: 2 uur avond zelf, voor betrokkenen bij de voorbereiding (2 mensen per thematafel) dagdeel mensen gericht uitnodigen (telefonisch), dagdeel voorbereiding.

Brede werkconferentie Woerden Inclusief

Veel issues mbt de inclusieve samenleving zijn thema overstijgend. Kijk bijvoorbeeld naar de aansluiting tussen onderwijs en werk, of de betekenis van de publieke ruimte voor vrije tijd, de betekenis van support voor het daadwerkelijk meedoen in de samenleving. Voor de brede werkconferentie worden 65 – 100 inwoners, maatschappelijke organisaties, adviseurs en bestuurders uitgenodigd. Gevoed door inspirerende verhalen over inclusie (o.a. uit de thematafels), de resultaten uit interviews & Quicksan en een inventarisatie van knelpunten en ambities ontwikkelen de deelnemers een visie en initiatieven voor een inclusieve samenleving in Woerden. Na de werkconferentie kunnen nieuwe initiatieven gericht op inclusie in Woerden mogelijk al van start gaan. Van de werkconferentie wordt een visueel verslag gemaakt. In de brede werkconferentie wordt de basis van het Plan van Aanpak/routekaart Woerden Inclusief gelegd.

- Tijdsinzet: aanwezigheid 4 uur
- Mogelijk mede organiseren.

Initiatieven

Uit de thematafels en de werkconferentie komen initiatieven voort. Dit kunnen initiatieven zijn die los van een besluitvormingsproces in de raad kunnen worden uitgevoerd. Andere initiatieven vragen wel een dergelijke besluitvorming. Waar mogelijk/mogelijk wordt er voor goede

coaching/procesbegeleiding van initiatieven gezorgd. Alle initiatieven worden opgenomen in de Routekaart/Plan van Aanpak Woerden Inclusief.

Afronding met Routekaart Woerden Inclusief

Dit alles resulteert in een mooi vormgegeven Plan van Aanpak/Routekaart Woerden Inclusief, inclusief begroting en kosten baten analyse (maart).

- Tijdsinzet: vormgevers/redactie communicatie adviseurs.